

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányfőszádban.

Részlet dr. Prohászka Ottokár püspök előadásából.

Tartotta 1908. február 2-án a vasuti szövetség által rendezett szabad iskolában.

Más és más alakja van a világnak, a szert, hogy az ember a természet erőit hogyan használja fel. A kézi malom jelképe annak a társadalomnak, melyben egy ugyanazon személy a termelő és a fogyasztó. A vízi malom korában együtt van a tőke és a munka s a munka egész gyümölcse a munkásé. Közmalom, vagyis a gyár korában másé a tőke s mások, a kik dolgoznak s ez utóbbiak a munka gyümölcseinek csak egy részét kapják.

A fejlődés ezen harmadik fokán, tehát a mai társadalomban, ez a kérdés: *miután rész jut a munkának és rész jut a tőkének: mennyi és mekkora legyen ez a rész?* Az 1820 körül, körülbelül 1840-ig virágzó s klasszikusnak csufolt liberális nemzetgazdaság képviselői (Smith Ádám) ezt úgy döntötték el, hogy *minél több a tőkének s minél kevesebb a munkának.* Mi ez a minél kevesebb? Hát, hogy ne haljon éhen. Ez irányzat főelve: minél jobban gazdagodni, minél többet termelni, hogy a tőke halmozódjék. És a munkás? Az proletár, ami körülbelül annyit jelent, mint szemét nép. E szerint, akinek pénze van, annak dolgozzék a másik.

Világos, hogy ilyen elvek mellett az egyensúly megbőrnék. A munkások öntudatára jutnak annak, hogy nekik több is juthatna a munka gyümölcseiből. A törvényhozás is kezd számukra védő törvényeket hozni. Meg kell jegyezni, s ez világtörténelmi valóság, hogy minden osztály, tehát a munkásság is csak maga vívhatja ki a több jót s több jogot. Ezt mások kegyelméből várni nem lehet. A munkásságnak szervezetekbe kell tömörülni s rá októjálni a világra azt a be-

látást, hogy a munka is van — nagyon szerényen szólva — legalább annyi, mint a tőke, — *értjük az egész munkát, tehát azt is, ami a gépben föl van halmozva: a mérnököt, fizikusát, kémikusát stb. s hogy a munka célja nem az, hogy x-nek vagy y-nak minél több pénze legyen, — sok pénz kevésbbé, hanem, hogy az emberiség minél szélesebb körben élvezze azt, amit Isten adott, a több jót s a több jogot.*

A tőke minden, a munka senmi, a tőkés ember, a munkás állat, a tőkés zsebe a világ központja, a munkásnak a gyomrába is alig jut valami: ezt a rideg, barbár fölfogást neveztek „klasszikus” nemzetgazdaságnak. Hála Isten, már túl vagyunk rajta. De most közel a kisértő gondolat, hogy fordítsuk meg: *a tőke senmi, a munkás minden.* Mit szólnak ehhez?

Azt mondom, hogy proféta nem vagyok s kell e tőke, nem kell-e, lesz-e, nem lesz-e, nem akarom eldönteni, csak annyit tudok, hogy én a mai világban élek s *a mig mi élünk, a tőke mindig lesz valami,* követezőleg ne csináljunk olyan *Credó-t,* amiben magunk se hiszünk, hanem álljunk a valóság baalantszikájára s iparkodjunk a munkát és a munkást társadalmi tényezővé mindenkitől elismert és méltányolt hatalommá tenni, szóval a mai világban s nem a ködös jövőben megcsinálni azt a több jót és több jogot.

Ha valaki azt mondja: *ugyon kell ütni a tőkét: ez üres beszéd.* Sztrájkolni: és mindig sztrájkolni: *ez nem lehet program.* Ez nem lendítő keréke a haladásnak, de még csak nem is olaj arra a kerékre. A tőkét is becsúlni tudó; — hiszen abból él — kvalifikált, nem fluser, művelt, nem kontár munkásság fogja kivívni a munka jogainak elismerését.

Máris nagy e tekintetben a haladás. *A szociális érzés egyre nagyobb hódításokat tesz a világban.*

Mi az a szociális érzés? A világnak az a

különös állásfoglalása, hogy egy gyékényen kezd árulni mindazokkal, akik dolgoznak. Ez az érzés mondatja azt, hogy „én nem vagyok olyan szolgabíró, aki azt tartja, hogy minék a parasztnak tanulni, jobb ha buta marad.” Eddig azt gondolták: minék a cselédnek tudás, tiszta ágy, egészséges szoba? — Jó hogy nem gondolták, minék a levegő, a napsugár, hiszen ez urnak való?! Ezen érzés hiánya mondatta, hogy jó, ha minél zsúfoltabb a lakás (kevesebb tüzelőt kell adnia az uraságnak), de nem törődtek azzal, hogy annál több a tüdővész; sok pénz kell a pénzügyminiszternek, hadd fogyjon a pálinka, de annál több kell a bolondok házára. — Ez a régi barbarizmus.

A szociális érzés azt mondja: Ez a munkás az én testvérem, akarom, hogy tudjon minél többet, — legalább is annyit, hogy tudása mécsesül szolgáljon egy tisztességes emberhez méltó élethez; ha beteg a cseléd, ne mondja senki sem, hogy annak jó lesz 20 krajcáros mecedína, mert a 2 ftos orvosság csak az uraknak jár. Egy szóval szociális érzés, hogy *ne litríjk, hogy akik ott lent vannak, oly annyira milyen legyenek.* Azonban ezt nem lehet törvénykönyvvel megalkotni. Ha lehetne, a magyar parlament már 2 kötetet hozott volna e tárgyban. *Meg lehet azonban teremteni lelkes közreműködéssel.* Kétség, hogy Angliában nincs meg az a kegyetlen osztályharc, mint ami nálunk megvan s amelyből úgy-útköznek, hogy sziveket *zuznak össze.* Ott több a szociális érzés. — Ezek a mi összejöveleink is ennek a szociális érzésnek szolgáltatában állanak s mintegy reflektorai, refraktorai annak a vezetésre hivatott fénynak, melyet a társadalom legszélesebb köreire akarunk kisugároztatni.

Meg vagyok győződve, hogy ez az igazság és hogy ezt semmi sem képes utában feltartóztatni: minél szociálisabb lesz a világ, annál jobban fogja önmagát boldogítani.

Egy magyar lovag.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Mintha mindig az örökké mosolygós, csodás olasz ég terjesztené ki szírelmet lehelő melegét a felső hegyvidék egyik sötét fenyvesei között álló reneszansz-kastély fölött. Ez a darabka mosolygó égbolt még két év előtt olomszínű, nehéz felhőkkel volt eltakarva, a melynek foszlányos kárpitjait haragosvörösre festette a leáldozó napfény.

Még akkor elhagyottan állott a nagy angol park; hiányzottak belőle a lakók, ősi családi szokás szerint a mézesketetű élő utódok. Ilyenek számára építették valamikor, ez az utód azonban nehezen akart elkövetkezni.

Már a huszadik éve egyengették, simították a nagy majorátus piros-zsinóros kertészei a vadulni indult palántákat s ki tudja, meddig tartott volna munkájuk, ha nem akad a nagy, híres nevű arisztokrata családban egy bibliai nevű utód. Mintha a régi, vaspáncélos, állhatatos, szerelmű „lőkör-lovagok” találtak volna egy késői utódot a fiatal, magyar arisztokratában. Egy ifju, deli lovagot, kinek tiszta lelkületén még magasban lobogott a tiszta szerelem ideálizmusa.

Belopódozott fiatal, hűszéves szivébe a földi boldogság legédesebbike, a mindenható szerelem. És ez a gyönyörteljes, annyiszor megénekelte, kifogyhatatlan érzés naponta bekergette könnyű kis homokfújónja abba a felsőmagyarországi régi városba, hol Karaffa vérvirágát után üdészip, selyemhaju leányok teszik veszélyessé a déli korszót.

A sallangos szerszámu négy tűzvérű csikó

által felvert porfelhő szürke homokrétéggel vonta be ruháját, a keskeny országútra lehajló akácfaék szurós levelei meg-megverdestek a belső lázító kipirult arcát, de mintha a sötétvízi Léthebe mártották volna, nem érzett mást, csak szerelmes szívének dobogó pihegését. Mintha a szürke porfelhőből annak a bájos tengerkékszemű, vastag aranykalászhoz hasonló haju leánynak arcát látta volna: feljé mosolyogni, kinek hétágu koronás bölcsője fölé egy magas termeltű, aranygalléros katona hajolt atyai szeretettel, még-nem is olyan igen régen . . .

Az országot pora pedig mindinkább fogott a gőzölve tovaszáguldó lovak alatt; már elmaradoztak az illatos fehér virág akácfaék s egy hirtelen fordulónál előtűndöztek a régi dómvaros szélső házainak apró ablakai, amikor a fiatal mágnásban egy merész terv érelődött meg. A gondolatára még elpirult, de a mikor megfogta a bájos leány kezét, szilárd hangon kérde:

— Akar-e a feleségem lenni?

A tengerszemű hajadon pedig igazi katona-leányként bátran szemébe nézve ifjának, felelé:

— Ha maga is akarja . . .

Hanem, amikor kifordult a városból, a hűs esti szellő hatása alatt eszébe jutott a legfelsőbb fórum, a kegyelmes mana beleagyazése. Most már lassabban hajtott. A négy tüzes csikó lassan, táncoló lépésben haladt, néha-néha belekaparva nagy türelmetlenül a vastag homokba. A cifra-szurós kocsisgyerek boldogan szunyókált a hátsó ülésen s a lépésben haladó kocsi körülzúmmogták az esti bogarak. Mintha szárnyuk reflex mozgásával előidézték egyhangú zümmögés egy-édes szöke leányról beszélt volna, aki most talán tü-

relmetlenül hánykolódik habfehér ágában, ezerszer kérdeve a magánytól: vajjon belegegyezik-e?

Es a fiatal szerelmesen erőt vett a szorongó félelem. A homályban, a fehérvirágú akácfaék között, amint azokat a gyenge, esti szellő lassan meglöbálta, mintha egy magas fehér asszony alakját látta volna, akiben összpontosulva tudta az arisztokrata ösök minden büszkeségét és aki hidegen mutatott a mellő tündöklő csillagkeresztre

Késő este lett, mire hazaértekett.

A nagy ősi kastyúra roborot az-éj fekete szárnya s csak néha hallatszott a kastélyt megkerülő egyhangú, nehéz lépése. Nyugalomra tért a kegyelmes asszony is, álmódva családja ősi dicsőségének fiában való folytatását, a melynek elérésére már kisdud kova őta oktatta.

Már magasan járt a nap az égen, mikor a börtives családi ebédőben találkozott a fiatal főur a mamájával. Egy pillanatra még elfogta a félelem, de a másik percben büszkén egyenesedett fel s beszélni kezdett. Az eleinte előtörő szavak darabosan, szárazon hangzottak, de amint beszélt, a belső hűv eragadta s aztán folyt ajkáról a szó lelkesen, büszkén a leány szépségéről és jóságáról. Beszél nyíltan, őszintén, nem hallgatva el semmit. Amikor mindent elmondott, esdeklő szeméit felemelte édesanyja fehér arcáig.

— Hogy hozzád képest szegény, — szó a kegyelmes asszony, nem hoznám fel: Hogy a családja nem éri fel a tizedet, elnézém. De vallásuk protestáns s a te családodban vegyes házasság még nem fordult elő. Aztán alig van közöttetek két év különbség. Hova gondolsz; husz évvel megházasodni! Semmi ezetre! sem egyezzek bele!

Mai lapunk 4 oldal.

Értem én, hogy nem szeretette a munkás ezt a társadalmat, mely egészségtelen, bűzös helyiségekben dolgoztatta őt s mikor hazament, nem otthonba ment, hanem oduba és mikor a keserűség elkergette hazulról, a korcsmába ment, hogy leigya magát és elfelejtse, hogy ember.

Valóságos boldogítás az, ha az ember ezeknek az állapotoknak javítására közreműködik, hogy azok, akik eddig gyűlölni tudták, szerelni és megannyjanak. A szociáldemokráciában, főleg Magyarországon, még sok az éles, kegyetlen vonás, az osztályharc: működünk közre, hogy érezhessék a mi szeretetünket, jusson nekik abból a szociális érzésből, mely megszeretteti velük ezt a társadalmat s akkor nem a társadalom robbantó dinamikája, hanem a társadalmi haladás biztosítéka lesznek.

Meg vagyok tehát győződve, hogy aki így boldogít másokat, az maga is boldogabb, mert képességgel aláírni azt a mondatot, hogy nem lehet boldog, aki annyi szenvedőt lát, akármilyen palotában lakják is, vagy menjen akár Rivierára télen, vagy az északi sarkra hűselni nyáron, mikor mindenfelé magával viszi a társadalmi nyomorúság infekcióját, mint a megtámadott tüdő a maga bacillusait.

Nem lehetünk boldogok, a míg mások szenvednek!

Tehát kezet kézbe! Fogjunk össze a szociális érzés terjesztésében. Így fogjuk szolgálni legjobban a társadalmi fejlődést is.

A Katholikus Népszövetség és a zsidóság.

A várva várt s mult hó 26-ikán megalakult Katholikus Népszövetség még jóformán meg sem kezdte a szervezkedést, máris megmozdult ellene a türelmes (?) zsidóság részéről az aknamunka.

Azok, a kik a felekezeti békenesség folytonos hangoztatásával, a keresztény felekezetek egymás elleni heccelésével évtizedeken át olyan remekül beköltötték a keresztény magyarság szeméit, elaltatták lelkiismeretét, megtörték minden ellenálló erejét s ezen a révén oly nagy hatalomra, vagyonra, befolyásra tettek szert ebben a szerencsétlen országban, melyre nincs példa a világtörténelemben, érzik, hogy első sorban az ő tulságosan megnőtt szárnyainak lenyírása lesz a Katholikus Népszövetség feladata.

Talpra álltak azért, mint egy ember, hogy a csecsemő — kibén kítőnő szimattal az ő nem-

És mikor a lángoló szívű ifjú felkiáltott, hogy mégsem mondhat le szerelméről, a grófnő, a ki eddig gyöngéden és szeretettel beszélt, egyszerre elhalgatótt, hosszasan nézett fiára s azután kimért, lassan kiejtett szavakkal a következőket mondta:

— Ha róla le nem mondasz, másról kell lemondanod. A majorátus, mely read vár, visszavonható. Nagybátyád nem korodát nézte, a mikor fiaim közül épen téged választott ki főörököséül, hanem azt, hogy tebbened volt legtöbb reményünk mindnyájunknak. Vigyázz, hogy el ne vágd a remények gyökerét; vigyázz, hogy fiatal ábrándjaidért utóbb az egész életeden át gyászolni ne légy kénytelen!

A fiatal mágnás megtörve hallotta a lesújtó szavakat, melyeknek határozata ellen nem volt fellebbezés. Három napon át nem hallották szavát, negyednap on állott egy keletre tartó hajó földjén, könnyes szemekkel gondolva vissza a kéklő fellegek mögött lakó szerelmére.

Bejárta a niluspart csodás ország minden részét. Napokig bolyongott a piramisok belsejében, keresve a régi Fáraók büszke sírjait, majd hosszan elmerengett a fehér lótoszvirágokon, melyek szemei elé varázsoltak egy messze nyugaton élő fehér virágot; hallgatta a viharos éjeken a számum zugását, mely beszélt neki az ismeretlen világ meg szabad népeiről, a vándor beduin-törzsekről, a kik között harcban nő fel az ifju s ha érdemeket szerzett: szabadon választhatja magának menyasszonyát!

Hónapok múlva a Szentföldre hajózott át. Vigaszt keresve a szent hegyen, a hol meghalt az emberiségért a Megváltó; erősítésért könyö-

zetet sorvasztó törekvéseinek ellenséget érzik — már a bölcsőben megölikék.

Az „alliancziraeli” munkába áll s kitűnően szervezett sajtózával országosra megfújja a harsonát, körülhordozza a véres kardot, hogy: vesztélyben a (Uram böcsa) — háza! Nem a korrupció, nem az uszások, nem a leánykereskedők, nem a pornográfusok könyvek és lapok kiadói és szerkesztői, nem a kivándorlási ügynökök, nem a holdban létező petroleumforrásokért szubvenzionált Abeleszek, nem a Vészi József 30,000 koronás szubvenciója, még csak nem is a fehérvári falragaszvállalat, hanem a — háza.

A „Népszava”-tól kezdve a zsidó „Egyenlőség”-en keresztül az egész „Székesfehérvár és Vidéke”-ig hangzik a vészkiáltás: „mentjük meg a nemzetet!”

S minthogy a zsidóság jól érzi, hogy a maga erejéből semmire sem képes nemcsak az összes keresztény magyarság, de még a magyar katolicizmus ellen sem, ha ez talpra áll, előveszi régi módszerét s fegyvertársakat, vagy — ha jobban tetszik — szamarakat keres, kiket befogjon, hogy az ő diadalszekerét huzzák.

A katolikusok iránt még mindig sokszor féltékeny protestánsokra s az elmúlt ötven év legszerencsétlenebb csodabogaráinak, a liberális katolikusoknak még létező diszpédányaira veti szemét s ezeket iparkodik egy táborba terelni a kereszténység érdekeinek védelmére alakult Katholikus Népszövetség ellen.

E mellett persze elég orcátlan ahhoz, hogy a nemzeti érdekek védelmét emlegessék a nemzet zömét képező 10 millió katolikus magyar törekvéseivel szemben. Valóban bosszantó dolog lenne, ha nem volna kacagtatóan komikus, hogy a magyar hazát, a nemzet javait, az ország érdekeit a Braun és Brody Sándornak, a Vészi Józsefnek és Lurja Aladárknak kell megvédelmeznük a Szent István, Nagy Lajos és Hollós Mátyás utódaival szemben.

Ami, mi előre megjöszölhatjuk, hogy ez a manóver nem fog sikerülni. Nem pedig abból az egyszerű okból, mivel a történelmet visszacsinálni, a folyót visszafelé vezetni nem lehet. A liberális butaság ideje lejárt visszavonhatatlanul, még Magyarországon is s ma már csak igen mérsékelt számmal kaphatók szamarak a korrupció érdekeinek taposó málmába.

Ez a tény s azért fűtyüllünk a jerikói lármára és — szervezzük országosra a Katholikus Népszövetséget.

Veritas.

ÜJDONSAGOK.

Munkás lelki gyakorlatok. A székesfehérvári munkások hétfőn, kedden és szerdán szent gyakorlatot tartottak P. Bulkyay Antal budapesti Ferencrendű házfőnök vezetése mellett. A szent gyakorlatok, melyeken mintegy 130 keresztény szocialista munkás vett részt, nagy lelki hatással jártak. Megható volt nézni, amint a derék munkások ma reggel Távirda utcai helyiségükben saját zászlajuk alatt szent áldozásra vonultak a Ferenciek templomába, hol P. Antal atya még egyszer felelemelő szent beszédben kötötte lelkükre a vallás büzgalmát, a minden jó forrását. Ha a mi kath. mozgalmainkat figyeljük, lehetetlen be nem látnunk, hogy sekélyes voltuk, erendénytelen lassuságuk magyarázó oka az előkészítéskre és kivitelükre meg nem alapozott lélek. A ker. szocialisták a legjobb részt választották. A megújodást a lelkek megújításában kell keresni.

Esküvő. Br. Fiáth Elemér, győri szolgabíró, — br. Fiáth Pál volt főispán fia — folyó hó 26-án tartja esküvőjét Döry Margittal, özv. Döry Jenőné leányával Budapesten.

Arcképleleplezés. A Kereskedelmi Bank vasárnap tartja rendezévi közgyűlését. Ezen alkalommal leplezik le a Bank tanácstermében id. Pápay Nándornak, a Bank évtizedeken keresztül való nagytetehetség vezetőjének kitűnően sikerült arcképét. A közgyűlés ezzel halálját és elismerését fejezi ki annak a férfúnak, aki oly hosszú időn keresztül minden tetehetségét, minden idejét, legnemesebb ambícióját az intézet felvirágztatására szentelte, amit — amint az eredmények igazolják — fényesen el is ért.

Közgyűlés. A Vörösmarty Kőr hétfőn d. u. tartotta évi közgyűlését a Kereskedelmi Csarnok helyiségében. A Tóvárosi Körrel egyestül kaszinó örömmel üdvözlötte, hogy úgy anyagilag, mint látogatottság tekintetében előnyös helyzetbe jutott. A jövő év virágzása azonban abban az új helyiségben kezdődik, a melyet most már egyhangoz közgyűlési hozzájárulás folytán rövid idő múlva építeni kezdenek s ha igaz, még ez év végéig használható is lesznek. (A tervezett épület leírását lapunk egyik utóbbi számában adtuk.) A közgyűlés örömmel fogadta Széchenyi Viktor gróf nagylelkű ajánlatát, a mely szerint az épületet saját költségen fogja fölépíttetni s jegyzőkönyvileg fejezte ki halálját a nemcs gróf jószágáért. A tisztújításnál a választ-

röve a szent sírnál, a hol a boldogságos Szűz imádkozott. Betért ama pítvarba, a hol megtagadta egyik tanítvány az Istenembert... Vándorolt egyik helyről a másikra, de felejtetni nem tudott.

Másfél év óta járta már keletnek emlékköves utait, a mikor egy nap levelet kapott, hogy a szépséges hajadon nem igen busul utána. Vigadott, bálozott s mint legszebb leány szívesen ünnepeltette magát. Aztán a regénye sem maradhatott el. Egy dzsentri-fiu szeretett bele, megkérte s mert nem nyújtott neki reményt, agyonlőtte magát.

És mindez csak növeli nimbuszát.

Egyszerre csak hazafelé indult.

Nem látott mást, mint csak azt a mélységes nagy és igaz szerelmet, a melyet az a gyenge leány még akkor is tanusított iránta, a mikor ő sorsára bízta és engedte magát tőle elszakítani, hogy még hirt se adjon magáról.

A mint hazacérkezett, mintha ott látta volna mindig édesanyja tekintetében, hogy még nem feledett. A hosszú két év még rövidnek bizonyult.

És teltek, multak a napok, néma egyhangúságban, egymást vigyázva, otthon ülve és a mikor már a második hónapja is elmúlt, hogy a fiatal főúr nem kereste fel a régi dómvárost, másfelé azonban már látogatásokat is tett, mondotta a kegyelmes asszony egy közeli rokonának:

— Hála Istennek, a fiam egészen elfelejtette egykori ideálját, egészen elfelejtette.

Egy nap azonban körülfonta a kegyelmes asszony nyakát a fiatal gróf s szót:

— Édes jó mama, mikor nagykorosítasz

már? Szeretnék részt kérni az engem születésemnél fogva is magillető politikából!

A kegyelmes asszonynak fölragyogott a szeme. Fiát mint miniszert látta már maga előtt. A nemes ambíciót nem szabad kielégítetlenül hagyni.

Es így történt, hogy a gróftól élete huszonketedik évében, épen születés napján nagykorosította a király.

A mikor pedig elmúltak az ünnepségek utolsó napjai is, az ifju majoreskó ismét felkapott könnyű homokfutójára. A négy tüzés ló vigan rázta meg fejét a pár. is levegőben s mintha tudták volna már az új irányát, nagy szökéssel iramodtak neki a keskeny, ismerős országután.

A párás őszi levegőben vigan uszkaált a fehér bikanyál, egy-egy selymes szála belekapaszkodott a tovafutó lovak hámjába, lakodalmas keszkenőként uszva a levegőben; a száraz, téli álomra készülő akácok ismerősként bőlíngattak zörgős ágakkal, a vastag, szürke homok elűt, helyét adva a kemény rögnök, melyeken bohókásan ugráló verebek csipripeltek; nagy bizalmasan, csak a lovak előtt reptelve föl... Minden, minden az életéről beszélt.

És a mikor leugrott a kocsirol s felrohant a pár lépcsőn, két puha kar fonódott nyaka körül és egy pici piros ajk suttogta édesen:

— Tudtam, hogy eljössz.

A nyitva maradt ajtón pedig egy aranygalléros, magas terméjű katona lépett be.

— A leánya kezét kérem, báró ur, szólj a gróf.

A nyakig gombolt katonakabát egy pillá-

éven keresztül dicséretes szorgalommal tanított az etyeki iskolában. A múlt ősszel megbetegedett, kényszerűen volt magát gyógykezelésnek alávetni. Az iskolaszéktől bizonyítványt kért a javozásra s kapott is, helyettesítendő maga fizeti, hivatalos orvosi bizonyítványt mutatott elő, mégis a vénasszony nyelvek pletykákat kezdte rá, hogy miért gyógyította magát, miért nem jelentkezik s miért nem vizsgálta meg magát a községi, iskolaszék által kijelölt orvossal. A szegény védtelen leány San Remóban levén, nem védhette magát s a gyűlölettel elvakult, most már vérszemet kapott becsületlábok nyíltan léptek a világ elé és vádolták meg a szegény ártatlan leányt olyasmivel, a mi egyértelmű becsületének tönkretetésével, a mit az ő megrottására szövetkezett testület neki visszaadni, illetőleg azért eléggé bünhödni sohasem tud. Hogy az egész vádaskodás alaptalan, vénasszonyos pletyka s egynehány gonoszlelkű ember gyűlöletének fekete festéke — természetes. Ezt mutatja az a levél, a melyet a mélyen megsértett apa szerkesztőnknek átadott. A tanfolyeiyelő urat mi is kérjük: tessék a vizsgálatot a legaprólékosabb részletekig elrendelni. És tessék a vizsgálatot kiterjeszteni azokra is, a kik most már évek óta a legvadabb gyűlölettel eltelve az iskola rendes működését és az egész község békéjét feldulják; a kik elég hitványak arra, hogy egy védtelen gyenge nőt legdrágább kincsétől, a becsületétől akarnak megrabolni. Követeljük különösen az alattomos, háttérben bujkáló igaztók minél szigorúbb megbüntetését, hadd lássa végre a világ, hogy a mások becsülete nem országut, a melyen mindenki a sáros csizmájával taposhat. Ugy Magdics István, mint Potyondy Ádám sajtópórt indítanak a rágalmozók ellen. Potyondy Ádám, fehérvársurgói tanító levélét a következőkben közöljük:

Leányomat 1907. szept. 1-én személyesen vittem el kocsin Etyekre, állásának elfoglalása végett s alig öt hétre két heti szüreti vakációját ismét itthon töltötte a mikor velem a kerületi tanító-gyűlésre is elfött, hol részt vett a kerületi róm. kath. tanítók által rendezett társascsében. Október 20-án ismét elutazott állásának elfoglalása végett s alig egy hónapra, szülői tanácsra, minthogy a múlt évi fájdalmai ismét kiroztták, elment a budai Császárfürdőbe, hol én őt dec. 1-én meglátogattam, mely alkalommal beszélve dr. Discher főorvossal, beleegyezésemet adtam, hogy megrongált egészségének helyreállítása végett saját költségre, míg nálunk a téli zord idő tart, délvédre menjen. En a leányomra dobált rágalmat — ezennel hazugságnak nyilvánítom s gondom lesz rá, hogy az illetők a megérdemelt büntetést megkapják. Az etyeki iskolaszék leányomnak szabadságát a következő orvosi bizonyítványra adta meg:

Alulírott igazolom, hogy Potyondy Mária 23 éves tanítónő, betegsége miatt (csúszos bántalmak, különösen a térlekben és csuklóknban, továbbá vészértágulások a jobb lábszáron) orvosi kezelésre alatt áll s a császárfürdői kúrá-t kell használnia. Bajának gyógyulása előrelátólag több hetet fog igénybe venni. Kell Budapesten, 1907. nov. 26. Dr. Discher Ferenc, a Császárfürdő igazgató-főorvosa.

Ebből láthatják a rágalmozók, hogy nem ok nélkül kellett leányomnak állását otthagyni, mire az iskolaszék jegyzőkönyvi kivonatban beleegyezését adta. Hogy leányom hol van, azt mindenkinek s mindenkor megmondtam, sőt azt is megmondhatom, hogy községemben mindenki tudja. Nagyon sajnálom, hogy az etyeki iskolaszék ezt nem tudja. Tudta azonban jól, hogy Potyondy Mária tanítónő kinek a leánya, miért nem fordult tehát hozzám? Ha nagyságos Magdics István ur azt a kijelentést tette: „Többé ugye teszi be a lábát e községbe” — igazat mondott, mert leányom, míg vele voltam, nekem is mindig azt hangoztatta, hogy ő oda vissza nem megy, ahol egy védtelen nővel így bánnak. Lemondását is megküldte nekem, hogy közöljem az etyeki iskolaszékkel, de ezt nem tettem, mert akkor igazán üldözéstik babérijain ugrálnának ellenségei s még csak akkor erede meg rágalmozó nyelvtük. En leányommal hetenkint váltok levelet, márc. 15-re akartam, hogy hazajöjjen, de most azon leszek, hogy az ügyet tisztazzam, minél előbb itthon legyen.
Potyondy Ádám, tanító.

Az Egyházmegyei könyvnyomdában egy jó házból való fiú — aki lehetőleg két középsztalet végzett — tanulónak felvételik.

Hullaégető. A város állati hullaégető gép tanulmányozására Farkas Gyula főállatorvos azt javasolja, hogy kisebb fajtájú gépei s ezeken be a város, mert Fehérvár elhullott állatainak feldolgozására az is elégséges. Egyszeri működésre ez a gép 4—7 állatot tudna feldolgozni 60 kgr. szénfogyasztás mellett.

Jó házikoszt kapható Megyeháztér 13. Sz. alatt.

Országos jubileum zárandókat Lourdesbe. Boldogságos Szűz Mária megjelenésének 50 évfordulója alkalmából méltóságos és főtisztelendő dr. Prohászka Ottokár megyés püspök ur vednöksége és nagyságos főtisztelendő dr. Giesswein Sándor ur, biersi apát, kanonok, országgyűlési képviselő és a Szent-István-Társulat alelnöke vezérlete mellett vezetik: főt. Kompanek József esperes-plebános, főt. Fehér Ferenc és főt. Pásztorok József plebános urak. Indulás. 1908. márc. hó-án: A utirány: Budapest—Fiume—Budapest. III. osztály 205 korona, II. osztály 395 korona, I. osztály 500 korona, amely összegben 8 napi szállodai ellátás is befoglalatik és pedig Lourdes 4 nap, Padual 1 nap, Milano 1 nap, Marseille 1 nap, Genua 1 nap, B) Utirány: Ugy mint fent Lourdesig, viésza Genova—Pisa—Róma—Loretto—Fiume—Budapest. III. osztály 250 kor., II. osztály 450 kor., I. osztály 500 korona, amely összegben 11 napi ellátás is befoglalatik és pedig Milano, Marseille, Genova 1 — 1 nap, Lourdes 4 nap, Róma 4 nap. Részletes programok a következő helyeken kaphatuk: Főtisztelendő Fehér Ferenc plebános Ebed (Esztergommege), Magyar utazási Vállalat r. t. Budapest, IV., Eskü út 3 szám.

Fogzásban levő gyermekeknek

valóságos megkönnyebbülés a SCOTT-féle Emulsió, mert elősegíti az étvágyat, erős s egészségét ad s a fogak erősen és fehéren bujnak ki. A

Az Emulsió vándor-
asszony a SCOTT-
féle módosított-
jegyzet — a balkezét
— kárált ügye-
tembe vonal.

SCOTT-féle Emulsió

oly jóízű és édes, hogy a gyermekek örömmel, előszeretettel veszik; szabályozza az emésztést, csillapítja az idegeket, miáltal a szülőknek, valamint a gyermekeknek nyugodalmis, háborítatlan éjszakákat biztosít.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér.
Kapható minden gyógyszerben.

Népbolondítás. A múlt hó 18-án Kis-lángon cucilista ízű népbolondítás volt. Tudvalevőleg ezt a szépen fejlődő falut ifj. Zichy János gróf alapította olyanképen, hogy a parcellázást kiadta a földéhes népek, mely nagy tömegben telepedett a birtokra. Ugy látszik ez a becsületes józan nép igaztók hatalmába került, 18-án mintegy 400-an jöttek össze a falu körszámájának udvarára s különféle irányból összeverődött igaztók hatása alatt kimondták, hogy a parcellázott földek árát törleszteni nem fogják, kamatot nem fizetnek, az aratási szerződést nem írják alá. Az uszítók Turós György (Ozora), Szete Mihály (Rétszilas), Kovács Lajos (Sáragres) és Pap János bírói eljárás alá kerülnek.

Állatok összeírása. A mezőrendőri törvény értelmében az állatokat minden évben össze kell írni, hogy a statisztikai adatok alapján az állatnyés hű képét látni lehessen. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter most küldte le a vármegyékhez az idei összeírásra vonatkozó rendelkezést, melyben meghagyja, hogy minden szarvasmarha, ló, szamar, öszvér, sertés, juh és kecske a legelőből március végéig, a tavaszi állategészségügyi vizsgálatnál kapcsolatban összeírassanak, még pedig faj, kor és nem szerint. A városi és járási állatorvosok a összeírásnál közreműködnek.

Lászlótársaság gyilkosa. Alsóbesenyőn meg-gondolatlan gyermekstíli lett gyilkosa a kis Szalmi Pistának, egy virgonc, életrevaló kis fiúnak. A gyermekek kint játszóttak az enyhe téli napsugár-csalogató verőfényében s e közben történt a tragédia, melynek elkövetője Német Mihály vasuti örökönccel való fia, a Miska volt. A gyerekek játékközben összeleptak s a Miska gyerekek úgy vágta föbe Szalay Pistát, hogy az szegényke élettelenül terült el a téli hőmezőn. Olyan megható látvány volt a kis holt gyermek, akinek első szemfedője a téli napsugárban ragyogó hólepel volt.

Kleptománia. Scholl Jánosné velencei asszonyt 14. rendbeli lopás miatt keresi a törvény. A szerencsétlen iszteremtetése kleptomániában szenved. Nem érzi jól magát, ha ki nem elegendheti a más java után sóvárgó vágyát. Ki ki látogat ő kelme a vidékre s amihéz hozzá tud jutni, megkaparintja, bármibe kerüljön. Így történt ez legutóbb Soréden, hol még az Isten-bázis is megvámolta; nem kevesebb szerencsével lopta meg a csáberényieket, pátkaiakat, sőt mint a megejtett kázkutatás kiderítette, fehérvári holmik is leledzettek nála. S mind e lopásokról ő nem tehet, kleptomániában szenved. A törvény is felmenti, mert az orvosok elmebajosnak mondják a szerencsétlen teremést.

SZINHAZ.

Szerda, február 5.

Tosca. A romantikus patika minden helyéből mázolt valamit Sardou erre a darabra. Nem a Victor Hugo nagy szárnycsapásait próbálta utána csinálni, hanem a rég boldogult Delavique hálás receptjét újította fel: lány arcu, csacsogó inas, részeges gardián, pokkollá bélt rendőrniszter; üldözött rab és szerelmes pár. Es a kegyetlen démoni tettek háttérül oltár, Madonna-kép s ha kell orgonaszó. S ez utóbbi dolog nagyon hat ám mindenki érző pincér, szakácsné, kömviteslegény s más par-excellence igazságkereső osztályok lelkeire. Mert mikor ezek a nagy lelki dolgok hallgatnak, bár előtűnik gerincscsikorgató rénylenetek történetek, Réntás Sári és Sztrájk Jakab szívében erős meggyőződés ver gyökeret, hogy ezek a dolgok néma cinkostársak. Az okoskodás nagyon egyszerű: N ur gyalázatosságokat követ el s ahol elköveti ott kereszt, oltár és Madonna-kép van, tehát gyűlölni kell a keresztet, az oltárt, a Madonnát s a hozzájuk fűződő nagy vallási elveket. Es azután valahányszor templomot lát, kicsurranja nyáját a düh, eszébe jutván a kőfal tetejéig elnyagatott Tosca szomorú története.

Pedig valamivel még csunyábbul bántak ám ebben a darabban, mint Toscával s ez a szegény magyar nyelv volt. Déry a kiszabaduló Angelotól ezt kérde: „Meg lett reggelizve?” Később pedig így mondja el kalandját: „Megláttuk egymást, csak ez lett mondvá: ez ő, ez ő — s ezzel minden el lett mondvá.” Hát én azt hiszem, hogy ilyen felekeztési pofokat még sem volna szabad adni szegény nyelvünknek. Sokan a társulat iránti nem egészen elfogulatlan szeretetből állami szubvenciót sürgenek. Na hát, ha felküldenének ebből a társulattól egy dísz-deputációt a miniszterhez, az körülbelül így szónokolna: „Khegyelmes uram, nu az mesés, hogy mi lett szenvedve a szegénységűtől! Van az egy bejövétel, mint 40 forint gázi? Az a bebesésűnk (Hinfall) támadt, hogy ez többé túrve nem lesz stb. stb.” Eljön az idő, hogy a sakterkést is állami szubvencióval fogják kiköszörűlni.

Hoiécci és Kovács igyekeztek jól megfelelni feladatuknak s ez általában sikerült nekik. Déri olyan hideg volt, hogy majd megfagyott. Szegény Tosca több svungot érdemelt volna tőle.

A végén aztán jöttek a lelovások és leszurások. Ki tudja, mi lesz a dologból, ha a függőnt le nem eresztik, hisz a sok vértől egy kis görbe-orru, kórista is olyan vérszemet kapott, hogy felölte magát Toscát. Hazatérőben előtem két dézsa-hölgy, kérőzte vissza esztétikai gyönyörűt. Az egyik zugolódott, hogy a hely egy kissé drága volt. A másik rá szolt: „Ugyan hát nem sirtál eléget azért a rongyos 40 krajcárért?” K.